

Najít souputníka životem

Autor: Mgr. Lucie Řehořiková

Číslo: roč. 7, č. 4/2021

Rubrika: K tématu

Klíčová slova:

Ještě jsem se nesečkala s člověkem, který by byl se svým novým životem v jiné zemi jenom spokojen. Vždycky si říkám, že najít v sobě odvalu a odejít, za mnohdy tak dramatických okolností, vstříc novému začátku, nechat za sebou všechny příběhy, vůně a obrazy, to už samo o sobě zasluhuje uznání.

Pocit jakési vykořeněnosti je u většiny migrantů celoživotní. To může být obohacující, ale také drtivé, často něco mezi tím. A to platí i při cestě zpátky domů, kam se někdy vrací po dlouhé době strávené jinde. Návrat sice domů, ale se zakousnutou zkušeností, která nemusí být vždy příjemná.

Středobodem v cizím světě, zažila jsem to, bývá skoro pokaždé pokus najít si bezpečné místo, kde se budu cítit dobře, kde budu vítána, kde budu moci vydechnout a uvolnit se, abych v klidu mohla vstřebávat to nové. Jsem otevřená/ý novým podnětům, budu si důvěru a postupem času nové přátele a známé. Takovým místem může být komunitní centrum ve spojení s knihovnou, jako je tomu například v Brně na Kobližné ulici v Knihovně Jiřího Mahena.

Ráda připomínám, že Česká republika má už přes sto let nejhustší síť knihoven v Evropě, a proto se na mnohých místech podařilo umně propojit právě aktivity komunitního centra a knihovnických služeb. Je jasné a dávno časem prověřené, že právě kniha může být v jakékoliv životní etapě spolehlivým souputníkem, citlivým rádcem, zaklánačem i otvíračem očí.

Cizí naši

Čtvrt století se zabývám Ukrajinou, jejím jazykem, kulturou a literaturou, Ukrajinci tvoří čtvrtou nejpočetnější národnostní skupinou u nás, tedy 2 % naší společnosti, to není málo. I když se výrazně lepší, pořád a často je jejich lidský, společenský i občanský potenciál neprávem opomíjený. Často bojují s jazykovou bariérou a nedůvěrou k nové zemi. My Češi zas příliš hodnotíme a srovnáváme, jsme v zajetí stereotypů a zajetých klišé. Přesto se situace pozvolna zlepšuje, rozběhla se systémová a fungující komunikace na úrovni státu, kraje i města. Děti cizinců jsou rychle i citlivě integrovány do škol, kde jsou spolu dalšími vrstevníky z jiných zemí podporovány při výuce češtiny za asistence specializovaných jazykových lektorů. Ředitelé škol i učitelé podporují integraci, komunikují s rodiči. Prostřednictvím zejména volnočasových aktivit mají zelenou všechny možné vzdělávací programy ve školách i mimo ně.

Právě děti cizinců často vyvádějí své nejisté rodiče ven, na ta místa nového bezpečí a klidu. Naším společným úkolem by mělo být takový prostor budovat a rozšiřovat povědomí o jeho možnostech a užitečnosti. A zrovna knihovny jsou přirozenou oázou pro integraci i distribuci příležitostí. Tím spíš, pokud se zde daří zprostředkovat migrantům dotyk s jejich domovinou.

Knihovny v České republice se například mohou pokusit doplňovat fondy o ukrajinské aktuality^[1] a cílit na celé rodiny cizinců. To je zřejmě i možnost, jak přilákat do knihovny i jedince ne příliš společenské povahy, dokonce snad i nečtenáře. Zde vidím velké pole možností do budoucna.

Staré a dobré...

Knihu lze stále považovat za hlavního nositele slova a vědění, přestože se vedle ní v posledních letech objevili noví, zcela bezprecedentní konkurenti. A ukrajinské knize se v posledních letech až nebývale daří. Tamější knižní trh zažívá skutečný boom, objevila se celá řada menších nakladatelství, jež se soustřeďují na kvalitní dětskou knihu i chybějící překladovou literaturu. Zmíňme také relativně nově vzniklé instituce, jako jsou Ukrajinský institut[2] a Ukrajinský institut knihy[3], Dům Evropy[4] nebo Ukrajinský kulturní fond[5]. Všechny tyto výše jmenované instituce byly zřízeny mj. také proto, aby aktivně podporovaly překlady ukrajinské literatury do jiných jazyků a naopak. Objevila se tak celá plejáda knížek, jež přispívají našemu vzájemnému poznávání.

Nejenom slovo robot

Z české literatury, která byla nedávno převedena do ukrajinštiny, můžeme zmínit například *Europeana Patrika* Ouředníka, *Moc bezmocných* Václava Havla, básnické sbírky Ivana Werniše či Jaroslava Seiferta, *R.U.R.* a *Dášeňku* Karla Čapka, *Rybí krev* Jiřího Hájíčka, *Příliš hlučnou samotu* Bohumila Hrabala, *Žitkovské bohyně* Kateřiny Tučkové či stále čerstvou antologii současné české povídky *U Čechů*[6]. Ukrajinci mají z čeho vybírat, a pokud se k nim takové knihy dostanou ještě před tím, než se vydají na cestu, mohou být pro ně skvělým pomocníkem. Z toho důvodu je třeba ocenit dobře fungující grantový systém ČR pro zahraniční nakladatele[7].

A platí to i naopak. Z ukrajinských titulů přeložených do češtiny stojí za zmínku neustále vypůjčené tituly Oksany Buly [vydávané](#) nakladatelstvím Host¹⁸¹, nebo knihy Tarase Prochaska[9], Halyny Pahutiak[10], Natalky Snadanko[11], básnické sbírky Oleha Kocareva[12], nebo Petra Midanky[13]. Nedávno se k českému čtenáři dostal také zásadní ukrajinský román *Město*[14] z pera klasika Valerjana Pidmohylného, jež u nás vydalo nakladatelství Větrné mlýny, a jiné a další skvělé knihy, které nám mohou otevřít oči.

Knihovny jsou vzácná místa, jejich náruč je otevřená a je na každém z nás, abychom se nechali obejmout. To ostatní už přijde samo!

---

[1] Např. z projektu Cizojazyčná literatura garantovaného Moravskou zemskou knihovnou v Brně, kde v rámci některých ročníků bývá ukrajinská literatura součástí nabídky. Více o projektu a jeho principech zde: <https://www.mzk.cz/cizojazyzna-literatura>

[2] Ukrajinský institut - web v angličtině: ui.org.ua/en/

[3] Ukrajinský institut knihy - web v angličtině: <https://uaculture.org/en/>

[4] Dům Evropy - web v angličtině: <https://houseofeuropa.org.ua/en/>

[5] Ukrajinský kulturní fond - web v angličtině: <https://ucf.in.ua/en/>

[6] Ukrajinská verze knihy k nahlédnutí např. zde: <https://store.ababahalamaha.com.ua/index.php/u-chekhiv.html>

[7] U Obce překladatelů je zveřejněn základní přehled grantových příležitostí:

<http://www.obecprekladatelů.cz/granty.htm>

[8] Profil autorky u nakladatelství Host: <https://www.hostbrno.cz/bula-oksana/>

[9] Kniha k nahlédnutí např. zde: <pavelmervart.cz/kniha/jetotak-682/>

[10] Odkaz na autočin profil na Databázi knih:
<https://www.databazeknih.cz/vydane-povidky/haly-na-pahutak-130269>

[11] Např. její kniha Sběrka vášní:
https://katalog.kjm.cz/arl-kjm/cs/detail-kjm_us_cat-71173409-Sbirka-vasni/?disprec=1&iset=3

[12] Odkaz na profil autora na Databázi knih:
<https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/oleh-kocarev-101087>

[13] Odkaz na profil autora na Databázi knih:
<https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/petro-midanka-71515>

[14] Podrobnosti o titulu najdete např. zde: <https://www.databazeknih.cz/knihy/mesto-420535>

ŘEHOŘÍKOVÁ, Lucie. Najít souputníka životem. *Impulsy: Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 7, č. 4/2021 [cit. 2021-12-22].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/najit-souputnika-zivotem.
ISSN 2336-727X.